5 Μαρτίου 2026

Κούρης φράγμα – Το μεγαλύτερο φράγμα της Κύπρου

/ Γενικά Θέματα / Ειδήσεις και Ανακοινώσεις / Οικολογία & Κλιματική Κρίση, Αρχιτεκτονική & Περιβάλλον (χλωρίδα-πανίδα)

Χωμάτινο φράγμα στην επαρχία Λεμεσού, που κατασκευάστηκε πάνω στην κοίτη του ποταμού Κούρη, στο σημείο της συμβολής των τριών παραποτάμων του, του Κρυού, του Λιμνάτη και του Κούρη. Η κατασκευή του φράγματος, που έγινε στα πλαίσια της πρώτης φάσης του αρδευτικού σχεδίου Νότιου Αγωγού, άρχισε τον Σεπτέμβριο του 1984 και συμπληρώθηκε το 1988, με συνολική δαπάνη 20 εκατομ. λιρών. Η συλλογή νερού στο φράγμα άρχισε τον Νοέμβριο του 1987, όταν έκλεισε η θύρα του. Το 1987 συμπληρώθηκε η κατασκευή του φράγματος της Άχνας ενώ το 1988 συμπληρώθηκε η κατασκευή του κύριου αγωγού που συνδέει το φράγμα του Κούρη με το φράγμα της Άχνας. Με τη συμπλήρωση της πρώτης φάσης του Σχεδίου Νότιου Αγωγού άρχισε η διοχέτευση νερού προς την περιοχή των Κοκκινοχωριών για άρδευση.

Ο υδατοφράκτης του Κούρη, που είναι ο κύριος αποθηκευτικός χώρος του όλου

σχεδίου του Νότιου Αγωγού, είναι ο μεγαλύτερος που έχει κατασκευαστεί στην Κύπρο. Είναι χωρητικότητας 115 εκ. κυβ. μέτρων και ο πάγκος του έχει ύψος 100 μέτρα. Η δεξαμενή του έχει μήκος 5 χιλιόμετρα και η επιφάνειά της έχει έκταση 360 εκταρίων (2.700 σκαλών). Το φράγμα καλύπτει το κατώτερο τμήμα του χωριού Άλασσα το οποίο έχει εγκαταλειφθεί από τους κατοίκους του που μεταστεγάστηκαν σε άλλη περιοχή κι έχει, στο μεγαλύτερο μέρος του, κατεδαφιστεί.

Στα πλαίσια της πρώτης φάσης του σχεδίου του Νότιου Αγωγού κατασκευάστηκε επίσης κεντρικός σωληναγωγός μήκους 110 χιλιομέτρων που συνδέει το φράγμα με την περιοχή των Κοκκινοχωριών, την οποία υδρεύει, την υδατοδεξαμενή της Άχνας και το αρδευτικό δίκτυο διανομής στα Κοκκινοχώρια. Με την υλοποίηση της πρώτης φάσης καλύφθηκαν οι άμεσες αρδευτικές ανάγκες της περιοχής των Κοκκινοχωριών.

Η δεύτερη φάση του σχεδίου περιελάμβανε την εκτροπή των νερών των ποταμών Διαρίζου και Χαποτάμι μέσα στο φράγμα του Κούρη, αρδευτικά δίκτυα στις περιοχές Ακρωτηρίου, Παρεκκλησιάς, και Μαζωτού – Κιτίου, και τέλος έργα για ενίσχυση της υδατοπρομήθειας των πόλεων Λεμεσού, Λάρνακας, Αμμοχώστου και Λευκωσίας και διαφόρων χωριών και τουριστικών εγκαταστάσεων των νότιων και ανατολικών περιοχών.

Γεωλογία

Από γεωλογικής απόψεως, το φράγμα βρίσκεται πάνω στις ιζηματογενείς αποθέσεις του σχηματισμού Πάχνας (εναλλασσόμενες στρώσεις κιμωλιών, μαργών και ψαμμιτών). Η περιοχή δέχεται μια μέση ετήσια βροχόπτωση περί τα 520 χιλιοστόμετρα.

Υπολογίζεται ότι η ετήσια ροή στο φράγμα του Κούρη (περιλαμβανομένου και του νερού από τους ποταμούς Διαρίζο και Χαποτάμι) υπερβαίνει τα 64 εκ. κυβ. μέτρα ενώ οι απώλειες λόγω της εξάτμισης είναι γύρω στα 6 εκ. κυβ. μέτρα.

Στην περιοχή του φράγματος, μεταξύ δε αυτού και του χωριού Άλασσα, υπάρχουν αρχαιολογικοί χώροι που έχουν εν μέρη ανασκαφεί. Οι αρχαιολογικοί χώροι βρίσκονται σε ψηλότερα σημεία μεταξύ της λωρίδας ανάμεσα στις εκβολές των ποταμών Κούρη και Λιμνάτη. Οι αρχαιολογικοί χώροι βρίσκονται σε ψηλότερο επίπεδο από το φράγμα και δεν κινδυνεύουν σε περίπτωση πληρότητάς του.

Το φράγμα του Κούρρη υπερχείλισε από τις καταρρακτώδεις βροχές που άρχισαν στις 7 Ιανουαρίου 2020. Το φράγμα το οποίο ξεπέρασε το 100% της πληρότητας του, υπερχείλισε για τρίτη φορά στην ιστορία του. Είχε υπερχειλίσει για πρώτη

φορά στις 4 Μαρτίου 2004, ενώ χρειάστηκαν να περάσουν οκτώ χρόνια για να υπερχειλίσει ξανά, στις 6 Απριλίου 2012.

Την αντίστοιχη περίοδο του 2019 η πληρότητα του φράγματος ήταν μόλις 17.4%, ενώ η αποθηκευμένη ποσότητα του νερού ήταν 20.004 Εκατομμύρια Κυβικά Μέτρα (ΕΚΜ) νερού, ενώ το 2020 ξεπέρασε τα 111.047 ΕΚΜ νερού. Το 2025 το φράγμα είχε 22.200 εκατ. κυβικά μέτρα.

Πηγή:

Μεγάλη Κυπριακή Εγκυκλοπαίδεια
Ποσότητες νερού στα φράγματα

polignosi.com